

PLÁN PÉČE PRO PŘÍRODNÍ PAMÁTKU MEANDRY BOTIČE OBDOBÍ 2000 - 2009

I. ADMINISTRATIVNÍ ÚDAJE

Název území: Meandry Botiče

Kategorie: přírodní památka

Datum vyhlášení: Vyhl. NVIIIM Praha ze dne 29.4.1968

Okres: Praha

Katastrální území: Hostivař, Záběhlice

Parcelní čísla: Záběhlice 673

Hostivař 2250,2251,2252,2255 až 2259,2262,
2263,2269,2291,2294,2721,2724

Vlastníci, nájemci (uživatelé):

Úplný seznam vlastníků a nájemců je uložen na AOPK, stř. Praha. Je však již zřejmě zcela neaktuální.

Celková výměra: 6,7005 ha OP

Výměra nelesní části (mimo LIIP): 6,7005 ha

2. HLAVNÍ PŘEDMĚT (MOTIV) OCHRANY

Přirozený meandrující tok potoka s břehovými porosty s výskytem chráněných a ohrožených druhů ptactva a společenstvem vodních živočichů.

3. CÍL OCHRANY

Zachování břehových porostů a zbytků společenstev. Udržení a popřípadě vytvoření odpovídajících podmínek pro rozvoj populací významných rostlinných a živočišných druhů. V menší míře snaha o zachování kulturního stavu krajiny.

4. CHARAKTERISTIKA CIIRÁNĚNĚHO ÚZEMÍ ve vztahu k hlavnímu motivu ochrany

ZCHÚ tvoří tok potoka se břehy, v některých částech i údolní niva. Jde o neregulovaný, přírodě blízký tok poměrně vodnatého potoka s kvalitním břehovým porostem. Vzhledem k urbanizovanému okolí a velké návštěvnosti je pod silným tlakem ruderalizace. Ekosystém je dost závislý na kvalitě vody, která se s výkyvy mírně zlepšuje a lze čekat tento trend i do budoucna. Přírodovědné hodnoty nejsou výrazné. Jde o ochranu ustupujících obratlovců. Z obojživelníků-výrazná lokalita ropucha obecná, zelená, kuňka obecná, skokani (velká lokalita v OP). Ptáci - konipas horský, ledňáček říční, rákosník zpěvný, slavík obecný aj. Z bezobratlých pestrá paleta druhů potoků a nivních luk.

Z hlediska botanického území není příliš hodnotné-břehové porosty přecházejí místy v olšiny s dymnivkou dutou a bobovitou, blatouchem bahenním.

Území má značný význam jako refugium vlhkomilné fauny v převážně urbanizovaném a velmi narušeném okolí.

5. ZÁSADNÍ VLIVY LIDSKÉ ČINNOSTI V MINULOSTI

Niva potoka v prakticky bezlesé zemědělské krajině byla dlouhodobě intenzivně zemědělsky (a zahradnický) využívána. Vodní tok trpí zhoršenou kvalitou vody.

Po výstavbě přehradní nádrže byla zcela zrušena dosud narušená přirozená dynamika toku (záplavy). Došlo tím k zničení nivních zaplavovaných lučních ekosystémů a spolu s tlakem postupně urbanizovaného okolí k jejich ruderalizaci. Silný tlak ruderálů nyní z okolí silně působí na břehovou vegetaci samotného toku. Dalším negativním jevem je postupné zazemňování slepých ramen a mlýnské strouhy a rybníčku (součást ochranného pásma). Jde o přirozený proces, zde však doprovázený neexistencí záplav, která znemožňuje vytváření nových slepých ramen.

6. VLIVY SOUČASNOSTI A MOŽNÁ RIZIKA DALŠÍHO OHROŽENÍ

Vlivy současnosti jsou již zmíněny v předchozím odstavci. Jde o ruderalizaci, silný antropický tlak (např. vyvážení kompostů a skládek z okolních zahrad a jejich vyhážování do toku). V poslední době se v jihovýchodní části rezervace silně projevuje negativní vliv pohybu koní ze Švehlova staku (poničené břehy, kopyty rozbité pěšiny).

Celkově tok trpí vyhazováním odpadků do toku a zhoršenou kvalitou vody. Jeho přirozená dynamika již neexistuje. Silný tlak ruderálů (zčásti vlivem neudržování okolí, zčásti se jedná o důsledek výpadku záplav)- v současné situaci je zřejmě nad současné možnosti ochrany přírody tyto tlaky eliminovat). Dalším negativním rysem je postupné zazemňování meandrů a slepých ramen.

V dolní části (jednotka č.4-Mokřad) je rákosina a mokřad zajímavý jako refugium obojživelníků, je ohrožen možností zavezení černými skládkami stavebního rumu.

Negativním vlivem je dále příležitostný rybolov (hlavně v úseku pod přehradou) a čerpání vody pro užitkové účely (hlavně zahrady).

7. VYMEZENÍ ÚZEMNÍCH JEDNOTEK z hlediska potřeb asanačních a regulačních zásahů a jejich přibližná výměra

Vymezené územní jednotky jsou zakresleny v příložené mapě měř. 1 : 5.000.

V zásadě je možno rozčlenit plochu celé rezervace dle typu stanoviště a potřebných převládajících zásahů do 5 základních územních jednotek. Vzhledem k průběhu hranic (jen tok potoka včetně nejbližšího okolí) je zpracována i ploch OP. Vlastní ZCHÚ je jen 1. základní územní jednotka.

Vymezené územní jednotky:

1. Vlastní tok potoka včetně břehů

Vlastní tok potoka včetně břehů, břehových porostů a přítoků.

Celková výměra cca 6.0 ha. Jde o vlastní ZCHÚ.

k.ú. Hostivař pč: 2721/1, 2267

Záběhlice pč: 673 (?)

2. Mlýnský potok včetně rybníčku

Zazemněný náhon včetně bývalé nádrže (Švehlův rybníček - v současné době oddělen plotem).

Celková výměra cca 0.7 ha. Jde o součást OP.

k.ú. Braník pč: nezjištěno

3. Luční porosty v nivě potoka

Převážně pasené luční porosty nivy na horní části toku.

Jde o součást OP. Výměra: cca 5 ha.

k.ú. Hostivař pč: 2224, 2223, 2276, 2274, 2272, 2265, 2267, 2246, 2245/1, 2249, (?)

4. Mokřad

Mokřad a rákosina při dolní části toku, včetně okolních porostů.

Jde o součást OP. Výměra: cca 1,0 ha.

k.ú. Hostivař pč: 185, 149-152, 154

5. Park Práče a okolní plochy OP

Zpustlý park a travní porosty v nivě potoka

Výměra je cca 8 ha.

k.ú. Záběhlice pč.: 670-72, 674, 684, 685

Výměry ploch jsou jen orientační odhady. Vzhledem k přečíslování ploch a slučování parcel jsou čísla parcel spíše orientací, za základ bylo bráno nové číslování. Jde však spíše o dokreslení mapového podkladu.

8. POROSTNÍ VYMEZENÍ CHÚ A ROZBOR SOUČASNÉHO STAVU POROSTŮ

Součástí ZCHÚ nejsou lesní porosty na lesním půdním fondu.

9. NÁVRHY PRAKTICKÝCH OPATŘENÍ A HOSPODAŘENÍ VE STANOVENÝCH ÚZEMNÍCH JEDNOTKÁCH

1. Vlastní tok potoka včetně břehů

Charakteristika ploch

Vlastní tok potoka včetně břehů, břehových porostů a přítoků. Tok je provázen (mimo úseku v zástavbě staré Hostivaře) kvalitním břehovým porostem (olše, vrby). Je ohrožován černými skládkami (hlavně kompost, popel a pod.). Dále je utlačována ruderaly, které se šíří z okolí, jde zčásti o keřové druhy (bez černý...).

Návrh opatření

Lze očekávat, že kvalita vody se bude postupně zlepšovat. Bylo by vhodné usilovat ve spolupráci se správcem toku o odstraňování odpadků a drobných černých skládek z toku i jeho břehů (vzhledem k délce toku a ataku urbanizovaného okolí jde o veliký úkol). Je třeba dbát o stav břehových porostů (občas jsou zde souše) a mírně je dosazovat. Tlak ruderalů z okolí je velký. Jednorázově vysekat a ošetřit arboricidem plevelné keře je v celé ploše zbytečné a mimo možnosti údržby. Snad v partiích pod přehradou u naučné stezky. Bylo by vhodné zamezit lokální destrukci břehů pohybem koní (např. dohodou s provozovatelem, překážkami, kamenivem...). Narušená místa by bylo vhodné jednoduchými úpravami opravit a zabránit jejich dalšímu narušování.

Jinak prognoza dalšího vývoje závisí na vývoji urbanizace okolí.

Ostatní jednotky leží v OP.

2. Mlýnský potok včetně rybníčku

Charakteristika ploch

Zazemněný náhon včetně bývalé nádrže (Švehlův rybníček). Voda zde již prakticky neprotéká a pouze stagnuje. Plocha je dost zruderalizovaná. V minulosti velmi botanicky zajímavá plocha. Jde o součást OP.

Návrh opatření

Bylo by vhodné usilovat ve spolupráci s majitelem o revitalizaci a vyčištění celého systému. Nebo alespoň o mírné prohloubení a šetrné vyčištění nádrže.

3. Luční porosty v nivě potoka

Charakteristika ploch

Převážně pasené luční porosty nivy. Území dost trpí přílišnou koncentrací koní. Na druhou stranu louky jsou v současné době udržovány a zřejmě budou i nadále. Stav je lepší než dříve. Plochy jsou dost ruderalizované. Jde o součást OP.

Návrh opatření

Bylo by vhodné se pokusit ve spolupráci s majitelem o údržbu pěšin.

4. Mokřad

Charakteristika ploch

Botanicky zajímavý mokřad a rákosina s okolním porostem (olše lepkavá, vrby), refugium obojživelníků (skokani, ropuchy). Pozoruhodná plocha, která by vyžadovala sledování a péči. Jde o součást OP.

Návrh opatření

Umístění označení ZCHÚ, znepřístupnění pro příjezd nákladních aut (sloupek, panel...), event. vyčištění od odpadků. Provést inventarizační průzkum.

5. Park Práče a okolní plochy OP

Charakteristika ploch Převážně zruderalizované neudržované luční porosty nivy. Část zoraná. Park Práče (bývalé dno rybníku, dosud zbytky hráze a dubů na ní), je ve velmi špatném stavu (souše...). Strouha v severní části ploch je nezazemněná v relativně dobrém stavu. Jde o součást OP.

Návrh opatření

Bylo by vhodné usilovat a podporovat ve spolupráci s majiteli, aby byly plochy udržovány v kulturním stavu. Jsou zde zbytky starého označení tabulemi

10. NÁVRHY NA DOPLNĚNÍ OZNAČENÍ A VYMEZENÍ HRANIC

Rezervace bude třeba zřejmě nově zaměřit a ujasnit výměry parcel ležících v ZCHÚ a OP.

Rezervace není v terénu označena pruhy na stromech, v bezlesé části pruhovým značením na kůlech. Vzhledem ke tvaru území to je dost problematické. Bylo by vhodné doplnit (park Práče, mokřad, průchod obcí...) alespoň značení úředními tabulemi a udržovat je v dostatečné hustotě.

11. NÁVRHY NA OPATŘENÍ K VĚDECKÉMU A KULTURNĚ VÝCHOVNÉMU VYUŽITÍ

Vzhledem k poloze v zástavbě, velké návštěvnosti a nízké možnosti poničení velkých hodnot se nabízí možnost osvětového využití. (Dále blízkost Toulouvcova dvora - centra ekologické výchovy.) Je zde již vybudována naučná stezka, která vyžaduje jen údržbu. Bylo by vhodné umístit vysvětlující tabuli v západních partiích. Stezku by šlo i rozšířit a prodloužit.

12. PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY

a) Jednorázové

Zaměření	70 000 Kč
Asanační a zdravotní probírky v břehových porostech.....	50 000 Kč
Likvidace ruderalních plevelů.....	5 000 Kč
Vyčištění území od černých skládek a odpadků (včetně odvozu)	50 000 Kč
Dosadby břehových porostů.....	25 000 Kč
Opravy poškozených břehů.....	5 000 Kč
Znepřístupnění "mokřadu" pro nákl. vozy.....	3 000 Kč
Údržba značení a doplnění tabuli.....	15 000 Kč
event. rozšíření naučné stezky.....	15 000 Kč

C e l k e m : 228 000 Kč

b) Průběžné (roční)

Asanační a zdravotní probírky v břehových porostech	2 000 Kč
Likvidace ruderalních plevelů.....	2 000 Kč
Vyčištění území od černých skládek a odpadků (včetně odvozu)	15 000 Kč
Dosadby břehových porostů.....	5 000 Kč
Údržba značení	5 000 Kč
event. údržba naučné stezky	5 000 Kč
Pravidelná likvidace mladých iniciálních náletů a výmladků mimo kosené plochy	5 000 Kč

C e l k e m : 39 000 Kč

Uvedené náklady jsou pouze hrubé odhady, závislé též na hladině cen (která jistě poroste). Některé náklady mohou být hrazeny např. správcem toku (vyčištění od odpadků), provozovatelem koní (údržba poničených břehů). Revitalizace Mlýnského potoka a Švehlova rybníčku není vyčíslena, protože se jedná o velmi rozsáhlou akci,

která by mohla být hrazena i z jiných zdrojů (např. program revitalizace). Údržba a dosadby břehových porostů by snad mohly být též hrazeny z dotačních programů.

Není zde podobně vyčíslena údržba a nutná rekonstrukce parku Práče. Nejde o nutnost z hlediska zachování cenných přírodních hodnot (jakkoli by byla údržba vhodná) a měla by být hrazena z jiných zdrojů.

Bylo by vhodné zajistit inventarizační průzkum mokřadu a okolí.

13. NAVRŽENÉ ZÁSADY REALIZUJE:

Plán péče realizují pověřené právnické a fyzické osoby na základě uzavřených hospodářských smluv, případně vlastníci či nájemci pozemků.

14. KONTROLU REALIZACE PLÁNU PROVEDE:

OŽP MHMP

15. ODBORNÉ SLEDOVÁNÍ ZMĚN v souvislosti s provedenými zásahy zajistí:

OŽP MHMP

16. POUŽITÉ PODKLADY

Rezervační kniha PP Meandry Botiče

Inventarizační průzkumy

navržená metodika managementu o ZCHÚ

Aktuální terénní šetření

Magistrát

hlavního města Prahy
odbor životního prostředí

MHMPP00ZTBPZ

podle rozdělovníku

Váš dopis/ze dne

Naše značka

MHMP/43216/99/VIII/757/00/Pav

Vyřizuje/linka

Ing. Pavlík / 4427

Praha

28.6.2000

Věc: Oznámení o schválení plánu péče

Oznamujeme Vám, že odbor životního prostředí MHMP jako příslušný orgán ochrany přírody schválil ve smyslu ustanovení § 38 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, plán péče pro zvláště chráněné území - **přírodní památku Meandry Botiče**, které bylo vyhlášeno vyhláškou NVP č.5/1968 Sb. NVP z 29.4.1968. Plán péče je schválen na období deseti let.

Magistrát hl. m. Prahy
odbor životního prostředí
Mariánské nám. 2
Praha 1 117

K. Vaculová

Ing. Kateřina Vaculová
vedoucí odboru

Přílohy: plán péče

Co: OSM MHMP

AOPK ČR Kališnická 4-6, 130 00 Praha 3

AOPK ČR Rětežová 3/222, 110 00 Praha 1

Státní meliorační správa, regionální kancelář, Radlická 3, 150 00 Praha 5

Pozemkový fond ČR, U Topíren 2, 170 00

MÚ MČ Praha 15, Boloňská 478, 109 00 Praha 15 - Horní Měcholupy

Pražské kanalizace a vodní toky Národní 13, 110 00 Praha 1

Helena Řeháková, Hostivařská 199, 102 00 Praha 10

MUDr. Václav Švehla, Nad Školou 1388, 460 00 Liberec

Alena Vítovská, Mikovcova 1, 120 00 Praha 2

Jitka Závěská, Čimelická 957/1, 142 00 Praha 4

MUDr. Zdeněk Karfík, CSc. Politických vězňů 7, 110 00 Praha 1

Jan Švehla, Poděbradská 540, 190 00 Praha 9

odd. VII.

spis

dotaz 11, 99 - 192 00

V odpovědi, prosím, uvádějte naše číslo jednací.

Adresa:
Řásnovka 8
110 15 - Praha 1

Telefon:
(*)2448 1111
2448 + linka

Fax: 232 26 29
IČO: 064 581

Bankovní spojení:
První městská banka
Malé nám. 11, Praha 1